

Sisällys

1. JOHDANTO 6
  2. TUPAKKA, KULTTUURI JA KIRJALLISUUS 17
    - 2.1. Tutkimuksen suuntaviivoja 17
    - 2.2. Kulttuurihistoriasta kulttuurisiin merkityksiin 24
    - 2.3. Tupakan kirjallisuushistoriaa 35
  3. TUPAKAN SEMIOTIIKKA 42
    - 3.1. Tupakka on merkki 42
    - 3.2. Kulttuurisia merkityksiä 51
  4. TUPAKKA SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN ALKUVAIHEISSA 57
    - 4.1. Varhainen historia ja suullinen runous 57
    - 4.2. Herrain sivistys ja runoilijan piippu 69
  5. ISÄNMAA TUPAKALLA 96
    - 5.1. Tupakoijat 1800-luvulla Kivestä Järnefeltiin 96
    - 5.2. Vuosisadan alkupuoli *Harhamasta Ryysyrantaan* 134
  6. PIIPPU MIEHEN TIELLÄ PITÄÄ – JA NAISENKIN 153
    - 6.1. Piipunvaali Alastalon salissa 153
    - 6.2. Muumilaakson piiputtelijat 161
    - 6.3. Piippuja uudemmassa kirjallisuudessa 173
  7. SODAN, ARJEN JA RAKKAUDEN SAUHUT 188
    - 7.1. Linnan polttajat 188
    - 7.2. Säädylliset ja säädyttömät tupakoijat 218
  8. SONJA O. JA MATTI VIRTANEN KÄVIVÄT TÄÄLLÄ:
NYKYKIRJALLISUUDEN TUPAKAT 232
    - 8.1. Sonja O. ja tupakoivat naiset 232
    - 8.2. Tupakkatauoista sairauden metaforiin 253
  9. LOPUKSI 269
- Lähteet 274
Henkilöhakemisto 279
Asiasanahakemisto 282